Ece Ayhan çağının vicdanıydı

Ece Ayhan çağının vicdanıydı ve parçalar halinde sözünü esirgemedi. Başının belaya girmemesini de bu parçalara ayırarak söyleme hadisesine bağlamıştı

ZAFER YALÇINPINAR

Eren Barış yaklaşık bir buçuk senedir, Ece Ayhan üzerine bir kitap hazırlamaya çalışıyordu. Birçok kesimden birçok farklı yazarı, yaşantıyı, belgeyi, mektubu ve fotoğrafı bir araya getiren "Poelitika- Ece Ayhan" adlı kitap sonunda yayımlandı. Eren Barış'la kitabın oluşum süreci ve yaşadığı Ece Ayhan serüveni hakkında söyleştik.

»Eminim ki söz konusu insan, Ece Ayhan olunca alışılagelmiş ve beylik bir başlangıç sorusunun bile farklı bir cevabı vardır... Kitabı hazırlama sürecini ve çabalarını sorarak başlamak istiyorum. Ece Ayhan hakkında bir kitap hazırlama fikri kafanda nasıl oluştu, işbu ok yayından ne zaman, nasıl çıktı?

Bugün daha iyi bakı nca, kitabı n kendisi süreçmiş zaten. Kitabı n giriş yazı sı nda bahsettiğimiz gibi, ilk başta aklı mı zda kitap çı karma düşüncesi yoktu. Gündelik muhabbetlerimizin içinde Ece Ayhan üzerine, toplumsal, siyasal konular üzerine konuşur dururduk. Bu gevezelikler bir tür müzakereye dönüştü ve artı k yola koyulduğumuzu hissettik. Sayfalar, düşler, düşünceler biriktikçe mecra da belirlenmiş oldu... Ankara'da Ortadünya Kafe'deki muhabbetlerimiz hiç de yabana atı lı r cinsten değildi. Birçok çağrı şı mı orada yakaladı k, birçok arkadaşla orada tanı ştı k. Karşı laşmalardan, sapmalardan, rastlantı lardan ve geri dönüşlerden evrilen bir kitap bu...

»Kitabın adı olan "Poelitika" deyişi birçok yaklaşımla birlikte birçok farklı anlamda değerlendiriliyor. "Poelitika" dediğimizde ne gibi çağrışımlarla yüzleşiyoruz ve bu çağrışımlardan hangisine itibar etmeliyiz, doğru olan hangisidir? "Poelitika" kelimesi kavramlaşabilecek mi?

"Poelitika" kelimesi geldi bizi buldu. Özel bir gayret göstermedik. Kavramlaşabilir mi onu da bilemiyorum. Ece Ayhan yazı nı na denk düşen bir kelime olduğunu düşünüyorum. Poetikası ile politikası arası ndaki sarsı lmaz bağı anlatması bakı mı ndan önemli. Kı sa ve can alı cı . Esası nda bu içiçe geçmişliğin benim için başka bir kelimede saklı olduğunu söylemeliyim: ETİK. Ece Ayhan çağı nı n vicdanı ydı ve parçalar halinde sözünü esirgemedi. Başı nı n belaya girmemesini de bu parçalara ayı rarak söyleme hadisesine bağlamı ştı . Bu da onun taktiğiydi, işe yaradı ve birçok okuyucusunu bir küçük yazı sı yla, parçası yla etkilemeyi başardı . Şimdi bugün bile onun şu sözünü kim inkar edebilir: "Esas Duruş, Mülkün Temelidir"

»Ece Ayhan'ın kendisi, yazdıkları ve şiiri birçok ismin ya da cemaatin üzerinden tank gibi geçmiş. Ece Ayhan hakkında söz söylemek ya da yazı yazmak isteyenleri nasıl toparladın?

Kötülük her zaman olacak. Süreç içinde karşı laştı ğı mı z olumsuzlukları anlatmanı n bir yere götüreceğine inanmı yorum bizleri. Kitabı hazı rlarken olumlu-olumsuz bütün dinamikleri göğüsledim. Umutsuzluğa kapı ldı ğı m da oldu, egosantrik davranı şları 'mürekkep yalamı ş' çevrelerden görünce. Genel olarak insanlar ellerinden geleni yaptı lar, desteklediler. Örneğin, Seyhan Erözçelik, Akif Kurtuluş, Ragı p Duran, Sinan Fişek, Mehmet Taner'e kendimi hep borçlu hissedeceğim. Yaşananları yok saymadan, başka bir anlama yetisini göstermeye çalı ştı k elimizden geldiğince. Mesela kitapta ilk defa yayı mladı ğı mı z yedi mektup, yaklaşı k kı rk mektup arası ndan seçildi. Kartpostallar da keza öyle (İsviçre'deki zamanları nı da aydı nlatı yor az çok)... Fotoğraflar, Doğan Kemancı 'nı n Aydı nlı k gazetesinin çalı şanı olduğu sı ralarda Ece Ayhan ile dostluğundan kalan fotoğraflardı . Örneğin, yayı mladı ğı mı z günlükler (üç gününü içeren) ne Tan yayı nları nı n (Defterler ve Yeni Defterler) baskı sı nda ne de YKY'nin Başı bozuk Günceler adı altı nda bastı ğı günlükleri arası nda yer alı yor. Unutulmuş, bir yerlerde kalmı ş belgeler ilk kez gün ı şı ğı na çı kı yor.

Yaşananları yok saymadan, başka bir anlama yetisini göstermeye çalıştık elimizden geldiğince

»Kitabı tamamladığında, değişik belgelere ulaştığında Ece Ayhan'ın karakterine ilişkin yeni bir şeyler, bir bütünlük, açılım oluştu mu kafanda?

Daha önce de söylemeye çalı ştı ğı m gibi çağı nı n vicdanı ysan dokuz köyden kovulman mümkün. Ece Ayhan da bunu çok iyi biliyordu, özellikle onun mektupları na bakı nca bunu daha da iyi görüyoruz. Kendisinin devamlı bahsettiği bir inat vardı , "haklı lı ğı n inadı ". Ne olursa olsun aymazlı klar karşı sı nda yola devam etti, kararalı olmak çok önemli. Suç kime göre, neye göre suçtur, sorgulamak lazı m. Ece Ayhan, suçları , suçluları , katilleri, maktulleri, öğrencileri, Osmanlı 'nı n son döneminden başlayarak cumhuriyete geçiş ile devam eden tarihi süreç içinde okumaları nda hep aradı , didikledi. Ece Ayhan'ı n saldı rı lar karşı sı nda dili daha da keskinleşmiş bu belli. Kimseye eyvallahı olmadı ğı da açı k. O yüzden yaratı cı lı ğı nı n üst sı nı rı bir "imkânsı zı n dili"ne dönüşmesine yol açtı . Bana göre, hastalı ğı ndan ve diğer sı kı ntı ları ndan dolayı Ece Ayhan'ı n 1997'den 2002'e yani, ölümüne kadar ki yı lları kayı ptı r...

»Bence İkinci Yeni akımında da bir ayrım yaşanıyor, fark ediliyor artık... Garip Akımı'ndan Oktay Rifat'ın "Perçemli Sokak" adlı kitabından başlayarak İlhan Berk'in "Mısırkalyoniğne" adlı eserine uzanan ve Ece Ayhan'ın ise tüm eserlerinde sezilen bir ayrım, farklı ve akkor bir şey... Sence, Ece Ayhan şiirinin ulaştığı yer, bugünkü konumu ve algılanış biçimi ne durumdadır? Hazırladığın kitabın Ece Ayhan şiirini sezmek yönünde sıkı bir etkisi ya da açılımı olmuş mudur?

Garip kuşağı cumhuriyetin yeni insanı nı n şiirini yansı tı r. Sokak da işin içindedir artı k, serbest ve[...] zin de... Ümmetten ulusa geçen bir milletin kentli dili. Nâzı m'dan sonra tarih sı ralaması n[...] göre en sı kı ve etkiliyici dil onlara aittir. İkinci Yeni'nin çı kı şı nı ise, Muzaffer Erdost yönetiminde[...]ki Pazar Postası dergisi ile müjdeleyecek olursak, İkinci Yeni şiiri 1956 sonrası nda atağa geçmiş bir şiirdir. İkinci Yeni akı mı nı , 1950 ve 1960'lard[...] dünyayı saran değişik düşünce akı mları (Varo[...]luşçuluk ve Marksizm), tabii Türkiye'de çok partili hayata geçiş denemesi-yanı lması , milli şe[...] dönemi, öğrenci hareketleri vb. dinamikler etkilemiştir. İkinci Yeni şiirine yönelik en büyük eleştiri, Ası m Besirci'den Attilâ İlhan'a dek bu şiirin toplumcu gerçekci bir şiir olmadı ğı na yöneliktir. Oysa bugün Turgut Uyar'dan Cemal Süreya'ya, Ece Ayhan'dan İlhan Berk'e bir şiir atlası çı karı lı rsa görünen ş[...] daha içten ve derinden bir toplumcu gerçekçilik olacaktı r. Tabii ki İkinci Yeni şiiri, 'mavzerleri kapı n gelinden yoldaşlar'dan ziyade, 'dokunmayı n çocuklara sabah sabah ulan!' diyecek bir şiirdir. Ece Ayhan'ı n mirası nı başk[...] şairler bugün hâlâ takip ediyor. İzzet Yasar'dan küçük İskender'e, Enis Akı n'dan Selim Temo'ya (hatta Zafer Ekin Karabay'a) kadar birçok şair Ece Ayhan'la kan bağı taşı yor.

»Kitap dağıtım ve tanıtım konularında destek bulabiliyor mu, yayınevi ne düşünüyor, kitaba ilgi ne boyutta şu an?

Kitap 2007 ekim ayı nı n sonunda bası ldı . Yaklaş[...] iki ay oldu çı kalı ama, dağı tı mı ve tanı tı mı k[...]sunda zorluklar yaşamı yor değiliz. Elbette baştan bunları göze aldı k. Derdimiz Ece Ayhan'ı sadec[...] edebiyatseverlikten okuyacak olanları değil, tarihi sorgulayacakları da kapsı yor. Kitap Ankara, İstanbul ve İzmir'de belli başlı yerlere bı rakı ldı . Diğ[...] illere gitmesini de çok istiyoruz ama, maddi ve iletişim olanakları mı z buna engel. Eğer bu söyleşiy[...] okuyup kendi bulundukları şehirde, üniversitede vb. yerlerde kitabı dağı tmak, yaymak isteyen arkadaşlar olursa, onlarla iletişime geçmek isteriz. Kitap için yayı nevine "ortadunyayayincilik@gmail.com" veyahut bana "sizomelankolye@gmail.com" adresinden ulaşabilirler.

»Son olarak, şunu sormak istiyorum; "haklılığın inadı"na devam edecek misin? Ya da toplumumuz tarihi düzünden okuyabilecek mi?

Şimdilik yakı n tarihte yeni bir şey yok. Fakat çoğu kişinin aksine Cemal Süreya'nı n şiirinden daha çok önemsediğim günlüklerinden, yazı ları ndan yola çı kan dönemin olayları yla karşı la[...]tı rmalı okunan bir siyasal çalı şma düşünüyo[...]rum. Son olarak söylemek isterim ki bu kitabı n en özel yanı benle aynı yaşta, 24 yaşı nda öldürülen Deniz'lerin mirası na denk düşüyor, bir yaş günü hediyesi kendim için.